

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenčni nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3.—, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNISTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica 5.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

PODRUŽNICE:

MARIBOR, Grajski trg 8. — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 300.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. Tel. št. 26. — JESENICE, Ob kolodvoru 101. —
Račun pri poštnem Čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

DR. SRŠKIĆU POVERJEN MANDAT ZA SESTAVO NOVE VLADE

Po dopoldanskih konzultacijah je Nj. Vel. kralj opoldne poveril dosedanjemu ministrskemu predsedniku mandat za sestavo vlade

Beograd, 4. novembra. M. Včeraj ob 18. do 18.30 se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je ministrski predsednik g. dr. Milan Srškić sporočil zbranim ministrom, da se je glede na to, da je njegova vlada izvršila naloge, ki ji je bila poverjena, odločil podati Nj. Vel. kralju ostavko celokupne vlade, da bi na ta način dal Nj. Vel. kralju možnost proučiti položaj, ki je nastal z definitivno organizacijo JRKD, konstituiranjem Narodnega predstavninstva in poslanskega kluba in na osnovi tega stvrti nove odločitve. Vsi ministri so

glašali s tem stališčem ministrskega predsednika in odobrili njegov sklep.

Ministrski predsednik g. dr. Milan Srškić se je takoj nato podal na dvor in izročil ostavko Nj. Vel. kralju.

Ker je vlada v ostavki, je imela danes Narodna skupščina le kratko sejo, na kateri je predsednik dr. Kumanudi precítal poročilo o ostavki vlade ter sejo nato takoj zaključil z dostavkom, da bo prihodnja seja sklicana pismeno, čim bo rešena vladna kriza.

Beograd, 4. novembra. M. Danes dopoldne so se vršile konsultacije na dvojni ur. Ob 10. dopoldne je bil sprejet v avdijenco predsednik senata dr. Ante Pavelić, nato pa predsednik Narodne skupščine dr. Kosta Kumanudi. Ob 11. je bil pozvan v avdijenco predsednik glavnega odbora JRKD Nikola Uzunović. Njegova avdijacija je trajala nad pol ure. Ob 11. je Nj. Vel. kralj pozval v avdijenco ministrskega predsednika v ostavki dr. Milana Srškića in mu poveril mandat za sestavo nove vlade.

Prometna stavka v Berlinu

Narodni socialisti in komunisti so organizirali stavko prometnega objava v Berlinu, da bi tukaj pred volitvami diskreditirali vlado

Berlin, 4. nov. g. Včeraj je bila zaradi nemeravanega znižanja medz proglašena v Berlinu prometna stavka. Prometna družba je skušala urediti zasišno službo, kar pa ji ni uspelo. Po stavki mestnih prometnih sredstev je tangiranega približno 2 milijona berlinskega prebivalstva. Komunistične in narodno socialistične organizacije so živahno na delu. V proglašu narodno socialističnih obratnih celic se izjavila, da je stavka prometnih nameščencev v Berlinu pričetek revolucije. Na raznih krajinah je prišlo do hudih sabotažnih činov. Oddelki narodnih socialistov so skušali na raznih mestih razdrobiti tračnice cestne železnice. Kakor je sedaj ugotovljeno, je stavka izbruhnila proti voli strokovnih organizacij ter je bila izsniljena od komunistov in narodnih socialistov. Ker gre torej za divjo stavko, bodo pogajanja, ki jih je vodstvo mestnih prometnih podjetij prizelo z voditelji strokovnih organizacij, končala najbrže brez uspeha. Sedaj skušajo komunistični in narodno socialistični agitatorji izsiliti tudi stavko nameščencev pri plinarnah in elektrarnah ter pri krožni železnici. Situacija se smatra za zelo resno.

Berlin, 4. nov. s. Narodno socialistični list »Der Angriff« objavlja proglašo, ki pravi med drugim:

Vzrok te nove gospodarske borbe 20.000 nameščencev berlinske prometne službe je treba iskati v dolgoletni socialistično-demokratični korupcijski politiki in v zasišni naredbi državnega kancelarja Papena. Tudi ta nova gospodarska borba, kakor vedno, našla narodne socialiste v prvih vrstah za pravice delavstva. Zaradi tega se pozivajo vse strankini pričasti in simpatizirati ter vse obratne celice naj takoj dokazujejo svojo simpatijo s stavkujočimi s tem, da dà vsak klub bedi in siromaštu na razpolago denarna sredstva, kolikor jih more.

Oddelek narodno socialističnih obratnih celic je izdal objavo, da je osobje ber-

Krvavi spopadi

Davi so skušali stavkujoči prirediti demonstracije po mestu ter so se zbrali pred kolodvorom Berlin-Schöneberg. Policija jih je skušala najprvo razgnati, toda stavkujoči so se upri na začeli obmetavati policijo s kamnjenjem. Ko je padlo iz množice več strelov, je tudi policija uporabila orožje ter je bilo mnogo ljudi ranjenih. Eden izmed hudo ranjenih je med prevozom v bolnično umrl. Štirje pa se še bore s smrtno. Skupno je bilo arretiranih 245 oseb.

Berlin, 4. nov. Danes dopoldne je policija arretirala vodstvo takozvane revolucionarnega sindikata, ki je skušalo pridobiti za stavko tudi nameščence mestne elektrarne, plinarne in vodovoda.

Novi angleški razorožitveni predlogi

Angleška vlada bo predlagala uvedbo mednarodne kontrole nad celokupnim letalstvom

London, 4. novembra. Danes popoldne se bo vršila izredna seja angleške vlade, na kateri bo vlada proučila predlog, ki jih je sestavil poseben razorožitveni odbor. Vsebinu teh predlogov še ni znani in jih čuvajo v najstrožji tajnosti. V političnih krogih prevladuje mnenje, da bo angleška vlada predlagala popolno ali vsaj delno prepoved zračnega vojnega orožja. Govori se tudi, da

bo angleška vlada predlagala mednarodno kontrolo celokupnega letalstva, ki bi obsegala ne samo kontrolo vojnega letalstva, marveč tudi vseh civilno-prometnih letal, tako za osebni kakor za tovorni promet. Angleški predlog bo objavil zunanjini minister Simon prihodnjem teden v Zvezni na zasedanju predsedništva razorožitvene konference.

Ruski letalski rekord

Moskva, 4. novembra. A.A. Ruski letalec Golovin je ostal v zraku na letalu brez motorja in z enim potencim 10 ur in 56 minut ter je žur letel v nočni temi. Golovin je tako izboljšal svetovni rekord Nemca Schultza iz 1926 za 95 minut.

Brezobzirna borba Stalina proti opoziciji

Varšava, 4. novembra g. Z deportacijo ni manj kot 800 oseb v Sibirijo je po semkaj dospelih zanesljivih vesteh sovjetska vlada pričela brezobzirno kampanjo za popolno uničenje vedno večje opozicije proti osebnim diktaturi Stalina. Tisti 800 oseb je bilo arretiranih po odkritju protirevolucionarnega komplota in so bili ves zaradi istih delikov, kakor svoj čas Sinovjev, Kamenev itd. izključeni iz stranke. Pri odkritju tajnih celic Sinovjevih pristašev je ugotovila GPU, da se je opo-

Revizija italijanskih volilnih imenikov

Rim, 4. novembra. AA. Izšel je odklop revizije volilnih imenikov. Rimski dopisnik pariskega lista »Petit Parisien« misli, da se ta odklop v nekaterih točkah naslanja na nedavno izjave predsednika vlade Mussolinija da bi italijansko ljudstvo v drugem desetletju fašističnega režima poklicano tesnejšemu sodelovanju pri državnih poslih. Nekateri celo napovedujejo splošne volitve, toda zdi se kaj malo verjetno, da bi Mussolini razpustil sedanje zbornico. Nasprotno je treba videti v objavi tega odkola Mussolinije namero, da skrajša dobo omejitve, ki so bile v veljavi pri sestavljanju volilnih imenikov 1. 1929.

Nova vlada v Grčiji

Atene, 4. novembra. Vodja monarhične stranke Tsaldaris je definitivno ustavil novo grško vlado. V vladi so zastopane vse dosedanje opozicijske stranke. Poleg ministrskega predsedstva si je Tsaldaris pridobil tudi finančno ministrstvo; zunanje ministrstvo prevzame Teodosios, notranje Medakos, trgovino pa Kondilis. Nova vlada je bila danes dopoldne zaprtezena. Tsaldaris ima pooblastilo za razpust parlamenta in razpis volitev, njegova glavna naloga pa je sanacija grških finanč.

Izredno zasedanje Društva narodov

Zeneva, 4. novembra. Svet Društva narodov se sestane k izrednemu zasedanju dne 21. novembra t. I. Na dnevnem redu bo razprava o Lytonovem poročilu. Poročilo je sestavila Lytonova komisija in obravnavata vse strani sedanjega mandžurskega spora med Kitajsko in Japonsko. Na tem zasedanju bo francoski vojni minister Boncour podal ustnemo poročilo o podrobnostih francoskega razorožitvenega načrta.

Pred diktaturo na Bolgarskem?

Rim, 4. novembra. AA. Po poročilu likov bo v najkrajšem času na Bolgarskem proglašena vojaška diktatura. Na čelu diktature bo kralj Boris. Naloga diktature bo, da napravi konec preveratemu rovarjenju ekstremnih političnih struj in zlorabljanju zupanja kmečkih slojev. Vse politične stranke bodo razpuščene.

Nove uvozne carine

Beograd, 2. novembra. AA. Ministrski svet je na podlagi čl. 15 zakončkega predloga o splošnih carinskih tarifah izdal na predlog finančnega ministra naslednji odlok:

Uvozna carina na sol, octovo kielino in svinčni kisi iz st. 211 uvozne tarife zakonskega predloga o splošnih carinskih tarifih se zviša od 12 odnosno 10 zlatih dinarjev na 60 odnosno 50 zlatih dinarjev za 100 kg, ter se številka v tem času izpremeni: Po tej številki se carini svinčni kisi same teden, če se uvaža za izdelovanje barvinih farin, ki jih predpiše finančni minister, da se carini po številki 222. Ta odlok stopi v veljavo, ko se razglesi v »Službenih novinah«.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA
Devize: Amsterdam 2312.35—2323.71,
Berlin 1362.36—1373.16, Bruselj 799.96 do
803.90, Curyh 1108.35—1113.85, London
188.64—190.24, Newyork ček 5720.75 do
5749.01, Pariz 225.35—226.97, Praga 170.34
do 171.20, Trst 288.79—296.19, London
518.25, Bruselj 72.175, Milan
26.56, Madrid 42.40, Amsterdam 206.423,
Berlin 128.10, Sofija 2.74, Praga 15.37,
Varšava 58.10, Bukarešta 3.085.

Novo angleško konverzacijsko posojo

Posojo je bilo v treh urah podpisano in predstavljena velik uspeh pri sanaciji angleških finanč.

London, 4. nov. g. Tudi novo konverzacijsko posojo angleške vlade predstavlja popoln uspeh zakladnega urada. Lista za to 30-stotno konverzacijsko posojo je bila razgrnjena šele dopoldne ter so jo umaknili že po treh urah. Vsota 300 milijonov funtov je bila kmalu podpisana, in sicer preko določene vsote. Velike industrije in zavarovalni zavodi so že včeraj podpisali večji del posoja po angleški Narodni ban-

ki. S to operacijo dobti zakladni urad dovolj gotovine, da izplača dne 1. decembra nekonvertirani del 50-stotnega vojnega posoja. Celokupni prihranki s konverzacijskimi operacijami znesajo približno 38 milijonov funtov letno. Uspeh novega posoja ima svoje posledice tudi na deviznih in efektivnih trgih. Kurzi deviz za funt in tudi kurzi angleških državnih posojil so se precej dvignili.

Negotovost predsedniških volitev v Ameriki

Glavna borba se vrši med Hoovrom in Rooseveltom — Demokrati upajo na zmago

Newyork, 4. novembra. AA. Kampnica za predsedniške volitev dosegla vrhunc. Hoover se v teh pošljednjih dneh pred volitvami mudri na agitacijskem potovanju na srednjem zapetu. Roosevelt pa v državi Newyork

Demokrati so popolnoma prepričani o svoji zmagi in zdaj bolj utrijevajo svoje postojanje, kar pa da bi skušali iskat novih pristašev. Glede republikancev pa se pričakuje, da bodo se odločneje napadel svoje nasprotnike in skušali na vse načine pridobiti nazaj teren, ki so ga izgubili v poslednjih letih. Če bo Hoover bitko izgubil, izjavljajo v poučenih krogih, se bo to zgodilo samo zato, ker je bil predsednik

Kongres izrekel Herriotu popolno zaupnico

Kongres radikalne socialistične stranke je znatno okreplil stališče Herriota

Toulouse, 4. novembra. AA. Na kongresu radikalno-socialistične stranke je ustrezno dolge komentarije o včerajšnjem Herriovem govoru na kongresu radikalno-socialistične stranke in soglasno odobravajo njegove izjave. Vsi dnevniki so si edini v tem, da je Herriot na kongresu doživel velik osebni uspeh in dostopil kongresu, ko je Bergery zahteval, da se morajo nivojne pogodbe reviderati. Po govoru predsednika vlade je

Kongres mednarodnih agrarnih uradov

Čsl. minister dr. Hodža o pomenu individualnega kmetijskega gospodarstva za splošne gospodarske razmere

Praga, 3. novembra. g. V Pragi se je danes pričel kongres mednarodnih agrarnih uradov. Prisotni so bili delegati 12 evropskih držav, in sicer: Češkoslovaške, Avstrije, Bolgarije, Estonske, Finske, Francije, Letonske, Nizozemske, Poljske, Rumunije, Grčije in Švicarje. Namesto obolelega predsednika dr. Švehle je imel otvoriten govor minister za kmetijsko dr. Hodža kot poslovodski predsednik »Zeleni internacionale«. Dr. Hodža je izjavil med drugim, da se bo v današnjem Evropi odločila usoda demokracije. V mnogih državah se vrši luta borba med demokracijo in diktaturom in stari imperializem se ponekod zopet oživlja. Agrarna demokracija se mora zbrati tega v prvi vrsti boriti za svobodo in za demokratično ustavo. Minister je opozoril, da šteje v novi srednji Evropi popoljedelstvo 54 do 70 odstotkov,

Drzen beg nevarnega tolovaja

Snoči je pobegnil orožnikom Janez Mrvar, ki bi se moral danes zagovarjati pred novomeškim sodiščem

Roparji so izselili v osebi Janeza Mrvara in Antona Štangla, ki sta sedela v zaporih mariborske kazničnice, kjer sta premedil večjo kazeno in dali bi se moralni zaradi ropa tudi zagovarjati pred tukajšnjim sodiščem. Snoči sta bila otočenca v spremstvu dveh orožnikov prepeljana iz mariborske kazničnice v Ljubljano. Okrog 19. sta na glavnem kolodvoru prestopila z mariborskimi na dolenjci. Bila sta okoli prikeljnjena drug na drugega, toda Mrvarju se je posrečilo oprostiti se okovom in neopazeno je pobegnil skozi druga vrata vagona. Orožnika sta sicer beg takoj opazila, toda jih je prejel velike, slike postave, črnih las, suhega obraza. Pri Izgovorjavi dela napako, da reče namesto »je — ,«. Verjetno je, da je begunec ubral proti Kocjanu, kjer so mu razmire dobro znan.

O drzem begu je bila snoč obvezna policija, istočasno pa tudi vse orešnike postaje in druge varnostne oblasti. Mrvar je zelo nevaren kriminalen tip. Objavljen je prejel velike, slike postave, črnih las, suhega obraza. Pri Izgovorjavi dela napako, da reče namesto »je — ,«. Verjetno je, da je begunec ubral proti Kocjanu, kjer so mu razmire

Tako ne more iti dalje

Krasna vprizoritev opere „Zaljubljen v tri oranže“ — Umesten apel na občinstvo

Ljubljana, 4. novembra.
Izvrstna, odlična predstava! Navdušenje in ogrevita vmena na održu in v orkestru; dirigent, režiser in inscenator so se zavzeli za genijalno rusko delo z vsem svojim znanjem, okusom in temperamentom. Orkester zato briljanter, solisti vsi v spevu, igri, maski in kostimiranju prav posebno skrbni in kviški stremiči, zbori živi, plastični, dekoracije vseh prizorov za naše razmre krasne, oblike brez izjeme po figurinah umetnika slikarja. Vsa predstava z največjo skrbjo pripravljena in izvajana v napetem tempu urno in gladko.

Premiero smo imeli pred petimi leti. Brez izjeme so jo sprejeli takrat vsi naši glasbeniki takoreč z odprtimi rokami, in gledališki poročevalci smo enodušno pisali: Hvala upravi! Končno nekaj novega, nekaj originalnega, duhovitega, veležabavnega, a pri tem veskoč umetniško močnega! Zares, moderen teater v najboljšem smislu; moderna opera stilovitih prizorov, ironično ali čimtveč zabavne vsebine, groteskosti, satire, burlesnosti in poezije! Muzika in tekst sta živo bitje, tesno povezana kar kar duša in telo; vsa opera dolg niz glasbenih delikates, genijalnih domislokov v orkestru in spevih, veriga silnih linsk, dramatičnih in bizarne karikaturnih prizorov. Zdrava, slovenska, izvirna glasba, polna bujnih barv, zanosa, humorja, značilnosti, vedno smela, poredna, včasih sladka, mila prisrčna, včasih, a le na karikovanih mestih, čisto logično kakofonska in smešno disonantna. Nikoli ne moreš biti zato užilen; če imas kolikaj duha, moraš uvideti, da karikature in burleske ni mogoče izraziti bolje, primernejše, z glasbo drgače, kar z disonancami in slaboglasjem.

Da, vsi smo tako pisali. In sinočna predstava je bila izvezčenje še boljša, se skladnejsa glede kvalitetnosti solistov, zborov in orkestra, kakor pred petimi leti. Klasičen je Bettetov kralj Tref, kreacija v vsakem pogledu imenitna; njegova igra, njegova mimika, humornost, njegov kostum, pa njegov spev! Banovčev princ od začetka do konca izvrsten; nov in prav učinkovit, zelo živahen in zelo simpatičen je Trufaldino J. Rusa, talent, na katerega sem že pred leti opozarjal in ki se uveljavlja vedno lepeš; mag. Celij Marija Rusa je glasovno vrlo dober in tudi igralski polno

zadovoljiv; nova Fata Morgana je Thierryjeva, zelo zanimiva v čisto novi stroki; kuharica Draga Zupana je nepopisno groteskna; arabska princesa zločinka, jaka elokvita in izrazita Kogojeva, dražestna Njesta Robičeva, Pantalon vendar močni in prijetni Janko; — pa še Magolič kot Leander, Peček, objestni hudič, Španova kot Ljiljeta, Ramšakova kot Nikoleta, Jelnikar kot ceremonijer in drugič Drago Zupan kot glasnik... vsi, vsi prav učinkoviti in vzhledno ambiciozni.

Dirigent N. Štritoš in režiser prof. O. Šest sta nam prinesli predstavo, na katere smo lahko zelo ponosni.

In vendar! Teater je bil tako prazen in tako mrzel, da sem se z drugimi vred poštovao od mraza: od dvojnega mraza! Publiko je sedela kakor primanjena ali primržla, brez razumevanja in brez uživanja, a dvorana je bila bladna in mrzla, struje so pihale od vseh strani, da sem hitel v garderobo po svršnik...

Cloveka postaja strah za našo opero. Že »Turandot« ne vleče več. »Hlapec Jernej« ne zanima, niti »Rigoletto« ni več privlačen. Teater je pri opernih predstavah skoraj dosledno prav slabo zaseden.

Krizi! Ljudi, ki majajo denar, ni k predstavam, ljudi, ki nimajo deiarja, a bi radi prišli, pa je čim dalje več. Vedno več »vidimo« gospodov in dam, ki jih ni k opernim predstavam, ker niso več abonentje. Kam plovemo? — —

Ali upravi bi vendarle dejal: Zakaj niste pripravili za začetek sezone nekaj močnih, melodičnih, privlačnih novitetov? Ne pomaga nič: upoštevati je treba...! Upeštevati okus in znatična naša publike. Glavno je, da prehodimo današnjo dobo! Potem boste lahko iznova stremeli za »idealom«. Danes velja: predvsem živeti, živeti!

Ljubljani, ljubite svojo opero! Dobra je, vredna Vaše ljubezni. Apeliram na vse, ki morete, saj je Vaša sveta nacionalna dolžnost: prihajajte k operam ali pa kupujte vstopnice in jih darujte onem, ki si jih ne morejo sami kupovati!

Ponosen sem sinoči odhajal iz opere, ki je tako marljiva in sposobna, a tudi globoko potr: tako ne more in ne sme iti dalej v apatiji naše publike.

Fr. G.

Maše po cerkvah čitajo v latinskom jeziku in ne vem, zakaj je to. So škofije pri nas, kjer jih čitajo v staroslovenskem jeziku, kakor n. pr. v Hrvaškem Primorju. In bi bila morda mogoče, da jih pri nas čitajo v novoslovenskem jeziku, če ni isti za božjo besedo pregrob. Vse cerkve vsega sveta se trudijo, da vrše cerkvena opravila v jeziku, ljudem razumljivem. Mar bi ne moglo biti tako tudi pri nas, da ne bo maša izgledala kot neka mistična ... , ker je menda cerkev zaradi ljudi, a ne ljudje radi cerkev.

Ne trdim, da je naš kler acijonalen, ker je svoj nacionalizem že mnogokrat dokazal. Zakaj pa naj bi bili v tem pogledu bolj papeski od papeža samega? Morda izgleda latinsko čitanje bolj modro, ker ljudje mašnika ne razumejo. Mislim pa vseeno, da cilj cerkve ni tajanstvenost, ne go globoko razumevanje. Ali pa morda mora biti tako, da ljudje mašnika ne smej razumeti? Korist take službe božje je enaka niči. Molitvenik človek čita mehanično, slovenski službi božji bi pa res s pravo po božnosti sledil, ker bi razumel vsako besedo in vsak gib. Ali pa je dovolj, če človek premika ustnice v neprestanem odčenaju?

Kristus je učil ljudi v sveti veri v jeziku, katerega so oni govorili, svoje daritve je enako izgovarjal na ljudem razumljivem jeziku in bi nam tudi njegovi nasledniki morda mogli božjo daritve darovati v našem jeziku, ker bi bila ista narodu v duhovnem pogledu res koristna, kakršna sedaj ni. Globoko sem prepričan, da bi se to mogoče urediti z malo dobre volje in če se more, zakaj se tudi ne bi? Gospod je rekel: prosite in boste uslušani! In mi to prosimo.

Izgovori o tisočletni tradiciji in daritvah v latinskom jeziku ne drže. Ker kakorkoli je dovoljeno čitati službo božjo v staroslovenskem jeziku, enako se lahko dovoli čitanje v živem narodnem jeziku. Potem šele bi do dan pravi pomen, da je nekaj razumeti, ne pa mističnega. Kristusovo življenje ni bila mistika, ker ga je živel pred tisoči vernikov in jim vsak dogodek pojasnil. Pri nas pa komaj del evangelija pojasi in se takoj zoper obvijejo z nedostopnostjo latinskega jezika.

Ali pa morda morajo pošteni ljudje plačati pri telefonu izgubo, katero ima kavarner z lastonkarji, ki pojedо sedem rogljčkov, plačajo pa enega, in da je verjetneje, pusti od sedmega polovico na krožniku, češ, niti enega nisem mogel pojeti. Če je tako, potem kavarnarjem res ne moremo zameriti.

X.

Mi in tuji

Cloveku, ki pozna nekajliko naš zakonik o nameščenju tujih moči v naši državi, se mora zdeti nerazumljivo, kako da, klubj zakanu, toliko tujev sedi na vseh boljših mestih, medtem ko mora marsikateri domačin takoreč stradati.

Le poglejmo malo po naših tovarnah. Vodilna in boljša mesta imajo tujev, le delavci so domačini. Neredko se pa dogodi, da so tudi med temi tujevi. Kako ti pridejo sem, sam bog zna. Proti zakonu je vsaka namestitev tujih nekvalificiranih delavcev vendar so ti tu in odjedajo kruh našemu človeku. To so v prvi vrsti otroci in bližnji sorodniki takozvanih menadomestljivih tehničnih uradnikov. Izgleda, da se o teh delavcih ne vodi prav nikakra evidenca, drugače bi si tega dejstva ne mogel razlagati. Kar se pa tiče menadomestljivih tehničnih uradnikov, naj omenim, da ti suradniki večkrat še strokovne šole nimajo. Neverjetno pa se bo marsikomu zdelo, da sem naletel na takega suradnika, ki je bil analfabet.

Naše tovarne utemeljujejo po navadi za poslovitev tujev z večnim izgovorom: takih moči ni v naši državi, zato jih moramo nati iz inozemstva. To je vedno ista pesem in se ponavlja od leta do leta. V zakonu stoji: namestitev tujev je dovoljena samo pod pogojem, da isi v gotovi dobi izvezba domačina in potem zapusti svoje mesto. Tak primer se pa pri nas še ni dogodil. Namesto se je mnogo tujev, ki pa so seveda lepo ostali. Mar je naš človek tako zabit, da bi ne zmogel tega, kar zmore tujev? Imamo toliko absoluiranih tehnikov in dobrih delavcev, ki fakajo na boljše čase in — strajajo, tujevi pa žive od tega, od česar bi lahko živel naši ljudje.

To bi veljalo za takozvane strokovne in kvalificirane moči. Kaj pa z administrativnimi mestimi? Takih mest ne sme, v smislu zakona, zaseeti spleh neben tujev. V brk zakanu pa so tudi na takih mestih tudi uradniki, kakor n. pr. blagajniki, korespondenti, tajniki, knjigovodje in slični. Mislim, da se gospodje podjetniki v takih primerih ne

morejo izgovarjati, da takih moči pri nas ni. Najbrže tem gospodom ni naš človek simpatičen. In mi to toleriramo, osiroma, da se točno izrazim, govoriti činitelju to tolerirajo! Vsakega narodnjaka mora boleti ugotavljanje takega stanja. Naj gre nad človek v inozemstvo, pa bo videl, kako ga bo sprejeli, če bo prosil za službo, posebno pri naših ljubih sosedih. Zalostno je to, da se ne moremo ostresi hlapčevske duha in dajemo vedno znova tujev povod za zasmeh in izkorjevanje. Zalostno je tudi, da imamo zakon, jasen zakon, katerega se ne izvaja v škodo naših ljudi in dobrobit tujev. To se dejstva in ta dejstva si more človek razlagati samo na en način. Ugotovitev, da katero mora priti, postavlja v dvomljivo luč govorito gospodo. Vprašam se, koliko časa bo to še trajalo? Koliko časo bomo se leži v leblagordnem gospodom tujevem....

Muslim, da je skrajni čas, da se dvigne. Navedel sem sama dejstva, katerim ni potreba nobenega dokazovanja. Z merodajne strani naj se sestavi komisija, ki naj malo pogleda po tovarnah, pa se bo kmalu videlo, koliko balasta je pri nas in koliko naših revežev pride lahko do kruha. One činitelje pa, ki so napačno interpretirali ali celo spregledali, gotova mesta v našem zakanu, naj se pokliče na odgovor.

E. B.

Domine, exaudi orationem meam

Maše po cerkvah čitajo v latinskom jeziku in ne vem, zakaj je to. So škofije pri nas, kjer jih čitajo v staroslovenskem jeziku, kakor n. pr. v Hrvaškem Primorju. In bi bila morda mogoče, da jih pri nas čitajo v novoslovenskem jeziku, če ni isti za božjo besedo pregrob. Vse cerkve vsega sveta se trudijo, da vrše cerkvena opravila v jeziku, ljudem razumljivem. Mar bi ne moglo biti tako tudi pri nas, da ne bo maša izgledala kot neka mistična ... , ker je menda cerkev zaradi ljudi, a ne ljudje radi cerkev.

Ne trdim, da je naš kler acijonalen, ker je svoj nacionalizem že mnogokrat dokazal. Zakaj pa naj bi bili v tem pogledu bolj papeski od papeža samega? Morda izgleda latinsko čitanje bolj modro, ker ljudje mašnika ne razumejo. Mislim pa vseeno, da cilj cerkve ni tajanstvenost, ne go globoko razumevanje. Ali pa morda mora biti tako, da ljudje mašnika ne smej razumeti? Korist take službe božje je enaka niči. Molitvenik človek čita mehanično, slovenski službi božji bi pa res s pravo po božnosti sledil, ker bi razumel vsako besedo in vsak gib. Ali pa je dovolj, če človek premika ustnice v neprestanem odčenaju?

Kristus je učil ljudi v sveti veri v jeziku, katerega so oni govorili, svoje daritve je enako izgovarjal na ljudem razumljivem jeziku in bi nam tudi njegovi nasledniki morda mogli božjo daritve darovati v našem jeziku, ker bi bila ista narodu v duhovnem pogledu res koristna, kakršna sedaj ni. Globoko sem prepričan, da bi se to mogoče urediti z malo dobre volje in če se more, zakaj se tudi ne bi? Gospod je rekel: prosite in boste uslušani! In mi to prosimo.

Izgovori o tisočletni tradiciji in daritvah v latinskom jeziku ne drže. Ker kakorkoli je dovoljeno čitati službo božjo v staroslovenskem jeziku, enako se lahko dovoli čitanje v živem narodnem jeziku. Potem šele bi do dan pravi pomen, da je nekaj razumeti, ne pa mističnega. Kristusovo življenje ni bila mistika, ker ga je živel pred tisoči vernikov in jim vsak dogodek pojasnil. Pri nas pa komaj del evangelija pojasi in se takoj zoper obvijejo z nedostopnostjo latinskega jezika.

Et clamor meus ad Te veniat.

Sinister.

— Ponižna prošnja. Stanovalci VI., IX. in XI. ceste v Rožni dolini prosimo občino, da vsaj nekajliko razsvetli ponoči te učice, ki so zdaj v popolni temi, da ni mogoče videti koraka naprej. To je potrebno tudi pri varnostnih oziriv.

Pustolovščine ljubljanskega kuharja

Ljubljana, 4. novembra.

Pred leti je odšel iz Ljubljane s trebuhom za kuharom kuhar Radostav Colnik, rojen 1. 1908 v Ljubljani. Fant, ki je bil že po naravi nekajliko pustolovski, se je potkal po raznih krajin države, specijaliziral se je pa na sleparje po raznih verskih organizacijah. Tako je bil 1. 1930 zaposten v pravoslavnem semenišču v Šapcu, kjer je osleparli nekega gojenca in njegovega oceta tako pošteno, da so očetova očeta pošteno.

Tudi v Zagrebu so prišli na sled raznim njegovim pustolovščinam. Stanoval je v Mariborski ulici pri nekemu gospodu, kateremu se je izdajal za člana baptistovske verske sekte. Sploh je menjal vero, kakor kameleon barve. Bil je baptist, metodist, pravoslaven, trapist ali musliman, kakor je pa kazalo. L. 1930 je bil aretiran v Sarajevu ter poslan v Derwent, kjer so očetova očeta pošteno.

Snoši je stražnik ustavil blizu Glasbene Matice bosega moškega, ki je nosil na ramu zaklenjeno kolo. Bilo je tako jasno, da je kolo ukradeno. Možki je to tudi priznal in na policiji so ugotovili, da gre za 37letnega brezposelnega Ruše Miha Sopravno, rojen. v Jekaterinovlju. Rus je bil poprej uslužben v državnih smodnišči v Kamniku, je pa zdaj že del časa brez posla. Na policiji je bil zelo zrog, nekaj precej posla z njim, preden so ga ukratili.

Na Viču je policija prijela tri »pitkarje«, ki so v revirju dr. Tavčarja lovili ptice na liščino. Bili so ovadeni in se bodo monaci zaradi tega zagovarjati.

Včeraj okrog 14. je vozil tramvaj št. 11 od Škofije proti Krekovemu trgu, tam je pa nenadoma skočil pod tramvaj lep pes prepelit. Voznik ni mogel tramvaja več ustaviti in je voz pes povoril. Pes je imel na ovratniku znamko 891-32. Bil je srednjeverik, temnosiv z rjavimi lisami. Lastnika ne more naši.

Zaradi prenagle vožnje je bil ovaden elektrotehnik Slavko P., ki je na Sv. Petra c. podrl čevljarija Matijo Tomca in mu raztrgal hlado. Tomc ima okrog 100 Din škode, bil je pa tudi lažje poškodovan na kolenu.

Ključavnarski pomočnik Ciril Plevnik je prijavil, da mu je bilo včeraj na Sv. Petru c. izpred Oblatove trgovine odpeljano 600 Din vredno kolo, znamke »Atlas«. Kleperju Jožetu Krparju je včeraj nekdo s podstreljajo. Hipotekarni banka ukradel par gojzeric, vrednih 190 Din.

Beložmica

Koledar.

Danes: Petek, 4. novembra katoličani: Karel Bor, Dragotin, pravoslavni 22. oktober.

Današnje prireditve.

Kino Matica: Plavi sen.

Kino Ideal: Laži na plaži.

Kino Dvor: Moderni Casanova.

ZKD: »Pot k slavic« ob 14-15 v kinu Matici.

Evropska unija kraljevine Jugoslavije ljubljanska organizacija občni zbor ob 18. v Zbirnici TOJ.

Literarni večer Ilke Waschietove ob 20. v društvu »Krka« pri Mikliču

